

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés: 1 évre 12 kor., 2 évre 6 kor., 3 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Elemi iskoláinkról.

Fenti cím alatt előző két cikkemben világosan bemutattam elemi iskoláink tartatatlanságát, az előző iskolai év statisztikai adataival bizonyítván be, hogy a múlt évben közs. elemi iskoláinkba 898-al több gyermek járt, mint amennyit azokban elhelyezni szabad lett volna s hogy ezen számból 670 a tóvárosi, vízivárosi és olajutcai iskolákra esett. Utcák szerint kimutatván a közs. elemi iskolákba beirt tanulók számát, bebizonyítottam, hogy a Deák-Ferenc-utcai iskolára elkerülhetetlen szükség van, még akkor is, ha a szőlőhegyekre állami iskolát építenek. Kimutattam számadataival, hogy a 8 osztályú Deák-Ferenc-utcai iskolának már az első évben 632 növendéke lesz s így egy-egy osztályra átlag 79 tanuló esik.

A számadatak mutatják, hogy a tóvárosi iskolába a Deák-Ferenc-utcai kerületből tényleg 177, a vízivárosi iskolába 166 tanuló jár s hogy az olajutcai iskola tanulóinak a száma az új beosztás szerint 167-tel csökkenik. (A Deák-Ferenc-utcai iskolakerület többi növendéke részint a Belvárosra, részint a Felsővárosra volt utalva.)

Ezen megdönthetetlen adatokkal szemben ki meri még állítani, hogy a Deák-Ferenc-utcai iskolára nincs szükség, hogy

annak nem lesz növendéke s hogy az nem segít a fentnevezett három iskola mostani elviselhetetlen állapotán. Hiszen 166—167 gyermek mégis csak valámi s ha egy-egy iskolától ennyi növendék elvészünk, azt az iskola mégis csak meg fogja érezni.

Bebizonyítottam azt is, hogy a Deák-Ferenc-utcai iskolára még az esetben is szükség van, ha az állam az Öreg-és-Maroshegyre azonnal iskolát építtetne, amitől sajnos, még távol állunk. A Deák-Ferenc-utcai iskolának (amelynek már 13 osztályos multja és nagy irodalma van) a szőlőhegyi iskolák megépítése esetén is mindjárt kezdetben osztályonként 61 növendéke maradna. Ugyanennyi esnék a vízivárosi és olajutcai iskolák egy-egy osztályára is, mint az előző cikkben számadataival igazolt kimutatás bizonyítja. Ezen dolgok igazságát az előadottak után csak az nem látja, aki nem akarja.

Jelenleg nem is azzal, hanem egy másik ideával akarok foglalkozni, amely a tarthatatlan állapotokon a tóvárosi és olajutcai iskolák mellé építendő pótosztályokkal akar segíteni. Ez a gondolat nem új. A mérnöki hivatalt erre pár évvel ezelőtt tervezték s készített. Hét osztályt tervezett az olajutcai iskola kertjébe, kettőt pedig a tóvárosi iskola udvarára, a jelenlegi osztályokkal szembe. A tervet az iskolaszék két ízben elvetette, mert két-két

osztállyal a zsufoltságot megszüntetni nem lehet s mert képtelenségnek tartotta, hogy a város két szélén levő iskolát bővítsék s egy egész, fejlődésben levő városrészt iskola nélkül hagyjon. Ezen vélemény körülbelül eldöntötte a sorsát azon újabban felmerült s amint tudom olcsósági s nem célszerűségi szempontból e lap felolós szerkesztője által felvetett eszmének, hogy az olajutcai iskola előtt levő kis háromszögbe egy négy osztályú leányiskola, a tóvárosi iskolával kapcsolatosan a leányok számára szintén egy négy osztályú iskola építtessék.

Az első tervet nemcsak azért nem helyeslem, mert elvonná az iskola előtt levő, fákkal szépen beültetett szabad teret, hanem azért nem, mert elrontaná az iskola képét, az iskola homlokzata elé állítván egy újabb épületet. Egyáltalán el nem tudom képzelni, hogy azon a kis háromszögön hogyan férne el négy osztály s hol volna annak az udvara. Anélkül pedig a tervező csak nem akar leányiskolát építeni? Hát vajjon a mostani különben is sötét osztály honnét kapná a világosságot? A háromszög felhasználását tehát épen nem tartom szerencsés gondolatnak. Építeni csak az iskola két szárnyának folytatásaként lehetne. Csakhogy itt egyik oldalon a félhelyek, a másikon a kut és pince állják útját az építkezésnek.

Mari néni beteg.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

A feketére borult menybolts volt szomorúbb a jó öreg Dankó János ünneplésénél. Mária napján már megcsap az ősz szellője, egy-két eperfaléval lekvánkozik a fáról s a mező virágtakarója is elszárad. Az öreg embernek ilyenkor úgy is szomorú a lelke, hogy ha a hervadást látja, hátha még aztán más csapást is küld rá az ég, akkor egyenesen a sírba kívánkozik.

Ünneplőben járt-kelt a falu népe, János bácsi csak a csizmáját húzta fel, ez volt az ünneplő öltözéke, mert a lebegő gyolcsinget nem volt, aki fehérre mossa. A kis ablak alatt ült; az eperfa ráborult árnyával a zsuppos hajlékra s lombjai közül friss illatot lehelte a nyitott ablakon a gerendás szobába.

— Nagy baj, ha beteg az asszony — gondolta Dankó János, tele lett a szeme könnyel, ahogy aprószemű kukoricát szórt a galamboknak és szüröcsölni valót öntött a síró malacoknak a hidas válujába. Ez eddig a Mari néni dolga volt, a gondos felesége, akit most magasra vetett ágyon csigáz az átkos betegség. Ami jót csak javasoltak, mindent az oldalára hozogartott

a szegény asszony, de csak nem akar kiállni belőle a fájás. Nincsen nappala, nincsen éjszakája, keserves nyögdösés között hánykódik az ágyban.

János bácsi fejét meg elővette a szomorúság. Nyolc nap óta nem evett rendes ételt, nincs, aki gyurja a lebbencset, nincs, aki kimossa az ünneplőjét — szoval asszony nélkül nem lehet élni. Most egy esztendeje fehér hajjal, de fiatalos kedvvel verte össze a csárda előtt fényes csizmáját, amely most ott éktelenkedik a lábán. A felesége is mulatott a jó kedvén, ahogy a tárkányi rottyogó banda muzsikájára eljárt a táncot. Hej, hogy kerül-fordul az idő, milyen más képe van az életnek egy esztendő múltán! Mert, ha már csapást küldött öreg házikójába a sors, feküdné inkább ő félholtan, betegén, az asszony jobban tudná ápolni, gondozni; főzni is tudna neki. Így a szomszédba kell járni mindenért; a szomszéd kovács mester kövér felesége veti meg a beteg alatt az ágyat, ő maga idegen táliból költi el a hideg ételt s a szegény asszony fájdalmas nyögdösésétől nincsen éjszakája.

Egy szürke szeptemberi hajnalon nagy doglogra készült Dankó János. Elkérte a kovács kegyét meg a lócsós szekeret, belétozta a nyírfa kást s tele taposta puha, illatos szénával. A szegény embernek nincsen módja hozzá, hogy úgy gyógyítsa az egészségét, mint az urak. A patikát csak meggyőznék fizetni. Inkább fordítva cselekszik. Nem a doktor jön a beteghez, hanem a szegény, kinlódó beteget viszik hozzá. Nem is féderes hintóban, hogy a csontja se rázódjék: a zörgő szekérre pakolják, puha szénára fektetik s a két gebe épen olyan kedvvel kocog be vele a városba, mintha egypár zsák lisztet cipelne.

Szomorú utazásra készült Dankó János ahogy elhelyezkedett a szekérre s közibe vágott a lovaknak. A szegény asszony be volt takarva gyékényvel, szürrel, hogy meg ne csapja a reggeli hűvösség s úgy érezte magát, mintha ágyban fektüdnék. Nem is jajgatott, mint a si már nem bánja a sorsát. A kovácsmester meg a felesége kiálltak a hidra s szomoruan néztek a kocs után, amíg el nem tűnt a jegenyés fordulónál. Aztán bementek és lecsukták a Dankók portáját; az asszony még azt is mondta:

— Talán vissza se jön ide több szegény Mari lelke!

A szekér meg ballagott végig a hosszú országúton a város felé amely két falun túl fektüdt a Bükk-hegység kapaszkodóján. János bácsi szomoruan gubbasztott a szekér elején, porzs ingujával törölgette a könnyeket, melyek hosszú

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FELE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb00000045

A tóvárosi iskola kert felőli részének meghosszabbítása hasonló akadályba ütközik; az osztályokkal szembe építése által pedig a zámolycsúti iskolához hasonló keskeny udvart, jobban mondva folyosót nyernének.

Ezek azonban csak technikai nehézségek, amelyek elhárítása a tervező mérnök dolga. Csak azt akarom ezzel bizonyítani, hogy az akadályok elhárítására s az elbontott épületek újból való felépítése épen nem csökkenti a kiadást s kétféle, hogy pénzügyi szempontból is előnyös volna ez a pótlépkézés.

A tervezés leginkább ellene szól az iskolaszék által fentebb említett körülmény, hogy míg a város két végére új osztályokat emelnék, addig a selyem-utcai, belvárosi, vizivárosi és olaj-utcai iskoláktól délre eső óriási területen csak a tóvárosi iskola volna s az is a város szélén, holott mint tudva van — a város a vasút és az Erzsébet-liget felé épül és fejlődik. Ezt az óriási területet iskola nélkül hagyni nem lehet. A szülők folytonosan azon panaszkodnak, hogy gyermekeik igen nagy távolságra járnak iskolába. Ha elképzeljük, hogy a Budai-ut és a Seregélyesi ut által határolt területől a gyermekeknek télvíz idején a tóvárosi iskolába kell járniuk, nagyon is indokoltnak találjuk a szülők panaszát, sokszor szenvedelmes kifakadását; indokoltnak találjuk, hogy az iskolaszék miért ragaszkodik oly állhatatosan a Deák Ferenc utcai iskolához. Ez az iskola az említett területnek legerendesebb pontján állana, úgy, hogy az iskolakerületeknek múltkor cikkemben közölt beosztása esetén szélső végére volna nemcsak a vizivárosi és olaj-utcai, hanem közvetve a palotavárosi iskolának is. Most ugyanis a Deák Ferenc-

szempillái alól eltolózkodtak. Hajnali szürkületben indultak s imár itt is van a nappali világosság; nem lehet tudni hány óra, nem látni merre van a nap, a hajnal pirossága vastag borulás szürkességébe veszett belé. Permetezni kezdett az eső s János bácsi rátakarta a gyékényt, a szűrt a betegre. A szomorú embert kétségbeesetté teszi az szomorú idő. Fejére húzta a kalapját, nógatta a lovakat s szörnyű méreg öntötte el, ha megakart székérrel találkozni az uton. Ilyenkor neki kellett kitérni s a rozoga székér nagyokat bakkant az ut patkáján. Vissza fordult, nézte, nem ébred-e fel a betegje? A báránybőrös szür alatt nem mozdult seanni, úgy látszik, elnyomta az álom.

— Hej — sóhajtott Dankó János — az én fiatalom is de vidám volt s milyen szomorú utána az öregesgem. Az öregesem maga is betegség, nehéz tőle az embernek a teste, ha meg a bánat ráveszi magát a lelkére is -- mire való tovább ez az élet?

Nehéz gondolatok között fordult be a doktor udvarába. Le se szállt még a székéről, ott volt a doktor aki föl öreg napjai boldogságát várta.

— Nézze meg tens' uram, behoztam az aszsonyt, szörnyű betegség vette magát az oldalába.

— Imádkozzék érte, János gazda, mert elszállt az ő lelke!

János bácsi csak nézett, szóltalanul, méren. Úgytett, mintha nem értené ezt a beszédet s megtántorodott. Azfán egy lépést tett előre, megkapaszkodott a löcsben s levette a kalapját. Ósz haja az arcára omlott, ajkai megrámsztek a sirástól. Csendes imádsággal keresztet vetett földokló mellére.

— Együtt éltek át ezt a nehéz életet, együtt jártuk meg a halál útját -- mondta s aztán elfodte a halott arcát a báránybőrös szürrel.

Sz. Kovách Gyula,

utca környékéről sok gyermek a belvárosi iskolába jár, mert az mégis közelebb van, mint a tóvárosi.

Ha az új iskola felépül, a belvárosi iskolák ezen növendékeiket elvesztik, s minthogy a Belváros a fiú és leányiskolát maga benépesíteni nem képes, ezen iskolák a két Palotavárosi iskolából toborozhatják növendékeiket s legalább némileg s rövidebb ideig segítenek a Palotavárosi iskolák már-már szintén válságos helyzetén.

Az olaj-utcai iskola csak a szőlő-hegyről nyerne növendékeit. A város belső területéről elegendő gyermeket nem kapna. A szőlőhegyi gyermekeknek a város belső részén osztályokat emelni ma már azt hiszem senki sem akar. A szőlőhegyekre előbb-utóbb iskolákat kell építeni akár a városnak, akár az államnak. Ez elől sokáig kitérni nem lehet. Hogy az állam a kültereken előbb épít iskolát, mint a városban, Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1906. dec. 18-án a költségvetés tárgyalása alkalmából mondott beszédéből is kitűnik. Ezen beszédében kijelentette, hogy elsősorban a színmagyar városokban és községekben a tanyai rendszer folytán előállt nehézségek leküzdésére s a műveltségnek itt a fajnagyság közt való terjesztésére törekszik a városok külterületein szervezendő állami iskolák által. Ha pedig a szőlőhegyeken iskolákat tervezünk, nagyon meggondolatlan s rövidlátó politika volna az olaj-utcai és tóvárosi iskoláknak négy-négy osztállyal való kibővítése, mert a szőlőhegyi iskolák felépítése után az olaj-utcai iskola nyolc osztályát a környékről a vizivárosi iskola közelsége miatt benépesíteni alig lehetne, a tóvárosi iskola pedig kerületének legnagyobb szélén, a legkevésbé megfelelő helyen állana.

Mindezek alapján a tóvárosi és olaj-utcai iskolák kibővítését s a Deák Ferenc-utcai iskola egyedül helyes tervének elvetését célzó javaslatához hozzá nem járulhatok, annak elfogadásától a város közönységét iskoláinak érdekében óva intem, ellenben ismételnem kérem a város hatóságát és törvényhatósági bizottságát, hogy a Deák Ferenc-utcai iskola sürgős felépítését minden halogatás nélkül elrendelni méltóztatssék. Minden óra, amely a kész és elfogadott terv megvalósítását hátráltatja, a tanügy kárát jelenti.

Szirbek József,
igazgató.

Emlékezés Beethovenről.

„Úgy-e a legtöbb ember meg van hatva valami jó fölött, de ezek nem művésztémák, hanem a művészek tisztelet, ok nem sirnak.“
Beethoven.

Március 26-án volt 81 éve annak, hogy bevégezte földi pályafutását egy csudalatos zenei lángelme, egy valódi fejedelem a hangok birodalmában, a klasszikus zene egén a legtündöklőbb napok egyike, aki nemcsak géniuszának hatalmával büvöl el még most is, de aki előtt, mint ember előtt is tisztelettel hajol meg az utókor, mert egy jellemes, nem gondolkozású férfiú, egy kitűnő ember, ez volt: Beethoven. Nyolcvanegy év óta nemcsak hogy nem csökkent az érdeklődés személye iránt, ellenkezőleg mindig fokozódik; egész könyvtárt tesz már ki a Beethoven irodalom s kultusza mind jobban bevésoedik a szívekbe.

Talán nem lesz érdektelen egy pár vonással vázolni az életét annak a géniuszának, kinek némes alakját az időbeni ávoldás, a minden oldalról való alapos tanulmányozás és boncolgatás nem sötétíti el, de csak inkább mindig tündöklőbbé teszi. Nem volt ugyan magyar; a mosolygó Rajna mentén látott napvilágot, 22 éves korától fogva egész haláláig pedig Bécsben élt, ám azért bennünket magyarokat is közelebből érdekel, mert gyakrabban tartózkodott gróf Bruns-wickék birtokán Korompan és Martonvásáron (most Dréher-birtok) mint a grófi család szívesen látott és nagyrabecsült vendége. Ez utóbbi helyen még pár év előtt is mutatták a parkban azt a százados fát, mely alatt előszereifeffel ült és komponált.

De még tovább mehetünk: Beethoven neve esetleg még szorosabban kapcsolódik bele Magyarországot kulturörténetébe. Evtizedekkel át talány volt a Beethoven kutatók előtt egy levél, melyet hátraahagyott iratai közt találtak s melyből egy lángoló férfiszínek odaadó, mélyesges vonzalma beszél. Beethoven írta e levél-töredékét, de kinek és mikor?

Alapos kutatások arra engednek következtetni, hogy „halhatatlan szerelme“ mint ahogyan egy helyütt a lángelme búszkesége és önérzetével aozasztrofálja eszményét, — egy magyar grófnő volt és pedig Beethovennek jegyesse 1806—1810-ig. Hogy az egybekelést mily akadályok húsították meg, azt nem sikerült kideríteni; a némes, széplelkű grófnő és Beethoven titkukat el nem árulák.

Beethoven 1770. dec. 17-én született Bon-nan, Németországban. Nagyatya és atya is zenészek voltak; az előbbi kitűnő karmester, utóbbi pedig énekes és hegedűs a kölni érsék válaszó fejedelei udvarában.

A kis Beethoven Lajos nem volt ugy-nevezett csodagyermek, mint például: Mózárt, aki már 5 éves korában komponált és hangversenyeket adott. Fel-tűnő jó hallást árult el ugyan a kis Beethoven egész zsenge gyermekéveiben, úgy, hogy atya már 5 éves korában hegedűre oktatta. Azonban sajnos, nem a kívánt eredményel, mert az élénk fiúcskának szörnyen terhérést esek a folytonos százaz ujgyakorlatok, melyeket az apa eienegdetelleneknek tartott. Atya alapján véve jó ember, de heves, indultas természetű ember volt; s így redesen igen izgalmasan végződött egy-egy lecke. Fenyegetesekkel, ütlegekkel akart a kis fiura hatni, de épen ezen módszerével nem ért cél-t, mert az önérzetes, dacos gyermeket csakis jóságos, szelid lel-kületű anyjának becéző szavai tudták mindany-nyszor reá bírni, hogy a már-már meggyűlöl hangszert újból kezébe vegye.

A gyermek akkor volt legboldogabb, ha atya távollétében a zongorához osonhatott, és rajta kényeskedve szerint elábrándozhatott. Ime, a zeneszerző géniusz, mely a legfőbb zenei szépséget az összhangzatban, a harmóniában találja fel, már ekkor kezdte bontogatni szárnyait.

Egész életén át hú maradt e vonzalmához. Legkedvesebb hangszere a zongora maradt, s e vonzalomnak eredménye azok az örökszép, örök-becsi szonáták, melyek egészen új irányt adtak a zongorairodalomnak.

Mikor a kis Lajos 7 éves lett, atya belátva pedagogiájának sikertelenségét, elhatározta, hogy fiát a zongorában fogja oktattatni. Ez időponttól kezdve szorgalma, kitartása páratlan s a haladás, mit a gyermek nemcsak a zongora, de az orgona-játékban és zeneszerzésben felmutat, egyszerűen bámulatra ragadó.

Ha szabad ideje volt, azt legszívesebben mindig Istennek legszebb templomában, a szabad természetben töltötte s nem egyszer, mikor a tavasz a fák bimbóit kicsalta, átkelve a Rej-nán, a városhoz közel eső erdőségben töltötte el vasárnapjait, figyelve, hallgatva az erdő száz hangját, lombok suttozását, a kis-patak csörgede-zését, madár dalolását.

Egy ily alkalommal kötött vele szorosabb barátságot a nálánál pár évvel idősebb Wegeler orvos, akkoriban medicus, aki lelkes, hú barátja maradt egész életén át s a kinek az első Beethoven életrajzot köszönhetjük; Wegeler egy ily vándor-lása közben reabukkanván, elvitte a közeli heis-terbachi apátságba s miáltal a jökedvő stúdiósug

a páterekkel élénk eszmecsere folytatott, a 14 éves kis Lajos, akire nem igen hederítettek, észrevétlenül felszökött az apasági templom körúrára, hol épen találkozáva az orgonaproval, elmondta szándékát, hogy meg szeretné próbálni a pompás orgonát.

Kissé kételkedve, gyanakvó pillantással kérdezte az öreg, hogy:

— Aztán a fiatal ember tud-e igazán valamit?

— Csak próbáljuk meg jeles kollégám, mi kiteszünk majd magunkért!

És Beethoven elkezdett játszani, ahogyan a a templom boltíve alatt játéknak még nem hangzott fel; nem is vette észre, hogy a szerzetesek a fiatal Wegerrel mind köréje gyülekeztek. Az ifjú arca átszellemült, ragyogó, mélységes; szeméi fel a magasba tekintettek, s a csodás, búvárbájos harmóniák, melyek a gyermek ifjú lelkéből kiáradtak; csakugyan mint a Magasságbelinek himnusza, mint édes angyali ének, majd pedig mint az egész emberiségnek háláadó zsolozsmája úgy csendültek uja alá tiszteletteljes csodálatra ragadva a hallgatóságot.

Mikor végre sóhajszzerű pianissimóban befejezte improvizációját, kipirulva, fáradtan a lelkes játéktól, feje mellére hanyatlott. Bravó! bravissimo! hangzott fel e percben körülötte. Riadtan tekintett maga körül, s a kitoró dicséreteket meglehetősen hidegen, önzetesen fogadva, röviden megköszönte az apát jószágát, s azon megjegyzéssel, hogy a sok elismerésre még nem méltó, bár reméli, s arra fog törekedni, hogy egyszer megérdemelje azt, elosont bámulói köréből oda, hova ifjú szíve ép oly rajongással vonzotta mint a hangszerek királynőjéhez, az orgonához; ki, a szabad természetbe!

16 éves korában udvari orgonistává nevezte ki a választó fejedelem. Ki volt boldogabb, mint az ifjú Beethoven, aki ily módon megszabadult a legnyomasztóbb anyagi gondoktól, melyek az apa könnyelműsége folytán reá szakadtak; s az első szavak, mik ajkára jöttek a a hir vetele után, ezek voltak: És most anyámhoz, az én drága anyámhoz!

Természetesen sok irigye támadt e kitüntetés miatt, ám ő mindezzel nem törődött s teljesen áthatva nagy hivatásától, haladt öntudatosan a maga útján. Ez időből ismét egy jellemző adomát olvastunk róla.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

Közigazgatás a vármegyén.

Ma d. e. 10 órakor közigazgatási bizottsági ülés volt a vármegyén Széchényi Viktor gróf főispán elnöklétével.

Az alispáni hivatalnál megfordult 1170 ügydarab, ebből elintézését nyert 1145. A miniszter teljesítette a Szent György kórhaznak már többször megsürgött kérését s az elmebetegek nagy részét állami kezelésbe vette át; így az elmebeteg osztályon 12 hely üresedésben van.

Az orvosi jelentés szerint házasságra lépett a megyeterületén a mult hóban 83 pár, születések száma 758, halálozásoké 370. Betegség 3047 esetben fordult elő. A közegészségügy kedvezőbb volt, mint az előző hónapban. Fertőző betegség nagyobb számmal az adonyi járásban lépett fel. Uralkodó megbetegedések a gyomor és bélbajok voltak. A tüdővész 80 áldozatot szedett. A tüdőbajosokat gondozó intézetnek szép hivatása nyílik a tüdővész terjedésének visszaszorításában. Már eddig is jelentkezett felvételre két beteg. Ha az egyesület megerősödik anyagiakban, minden járásban fog felállítani hasonló intézet.

A mérnökség az utvonalak állapotáról adott jelentést. A jelentéshez többben hozzá szólottak s kifogásolták az állam méltánytalan eljárását. Jó karban levő utjait állami kezelésbe veszi át a rossz állapotban levő utakat pedig a vármegye nyakába akasztja Erélyes felhívást

intéz a bizottság a kormányhoz, hogy a Budára vezető utat vegye vissza állami kezelésbe.

A tanfelügyelő 61 tanító államségely iránt beadott kérvényének felterjesztését ajánlotta.

Koller Pál közgazdasági előadó arról tett előterjesztést, hogy a gazdák a vetési idő beálta előtt kaphassanak a kormánytól kedvezményes áron vetőmagot. Előterjesztésére ez irányban megkeresi a kormányt a bizottság.

— **Mise Markovszky Paula emlékére.** Az irgalmasság és szeretet nemes lélekre való érenyét gyakorolták azok a hölgyek, kik a Ferenc József nőnevelőintézet elhunyt főnöknője, t. Markovszky Paula részére gyűjtést rendezve, évenkénti gyűjtésére és egy csendes sz. misére alapítványt tettek. A boldogult főnöknő nevében e nemeslelkűségért az illető hölgyeknek köszönetet mondva, lsten bőséges áldását kívánja e nemes tett kezdeményezőjére, az alapítvány gyűjtőire s az adakozókra. Az intézet előjárósága.

— **A szabadságsohor.** Az Erzsébet-liget sarkán tanácsalantúll all a fehérvári honvédeimlék. A ki elmegy előtte, tanácskozza kérdi önmagától: — Uristen minek-kinek szánták ezt a nagy köhalmazatot? A beavatottak tudják, hogy ezt a különös emléket Székesfehérvár szab. kir. és ökoronázó városunk a 48-ki szabadság harc idején elpusztított derék magyar polgárok emlékének emelte. Minden város kegyelettel, rajongó lelkesedéssel emlékezteti fiait a nagy idők embeire akiknek piros kiömlő vérét az osztrák szolgálélek sárga gyülölete fekete gyászlepellet borította le. Fehérvár is megtette a kötelességet. De csak félig. Az a félbemarrat emlék nem illik se hozzánk, se a 48-as idők nagy eseményeihez. A Szent István bazilikából hátramaradt gyönyörű gránit szobor mást érdemel, követeli a kiegészítést. A köztudat gyertyatartónak nevezte el a különös szobrot. Nem is egyéb: óriási gyertyatartó, a melyről hiányzik a gyertya. Városunk polgárai régóta sürgetik mar az emlékoszlop kiegészítését. A tavaszal ujra megpendítették az eszmét, hogy valamit kell már csinálni vele. A bizottság össze gyűlt Saára Gyula dr., a függetlenségi kir. elnökével élen s megvizsgálva a Bory Jenő szobrászművész által eléje terjesztett terveket, azok közül legalkalmasabbnak és a kivitelre legméltóbbnak a harmadik tervezést találta: egy sas amely láncokkal egy földgolyóhoz van kötve s csőrével körmeivel tépi a lábára kötött láncait. Remek eszme: a vergődő sas a mely teljes erejével tépi szét az őt még nyugózó akadályait — mi sem hasonlóbó a mi szabadságharcunkhoz, a mi háromszáz esztendősz nehéz küzdelmünkhöz, a melyben az osztrák járom szolgálancának összetöréséért küzdökünk.

A bizottság egyhangy helyeslése után tegnap egy újabb lépést tett a bizottság a terv megvalósításának útján. Elhatározta, hogy városszerzte, sőt a megye közönségének bevonásával is gyűjtést indít. A tervnek megvalósítására a két méter széles emlék teljes kivételre, beleszámitva a művész tiszteletdíját, a felállítás költségeit 1500-2000 kor. szükséges. Ha annyi nem jöhetne össze akkor esetleg cinkből készíthető (1000—1300 kor. vagy vörös rézből 1300—1400 kor.) de ezeknél szebb, tartósabb, szóval legmegfelelőbb a bronzöntés.

Tegnap az értekezlet kiosztotta a gyűjtő-iveket: 1) Saára Gyula dr., 2) Tóth Artúr, 3) Bilkei Ferenc, 4) Raucher Béla, 5) Kováts Ferenc, 6) Konrád Kálmán, 7) Richter József, 8) Lau fenauer Ferenc, 9) Kováts Alajos, 10) Kristóf Károly, 11) Ditmár József, 12) Stéger Péter, 13) Pethő Miksa, 14) Szűts Jenő.

A közönséget ezen az uton mi is tisztelettel és szeretettel hívjuk fel a szép eszme felkarolására, a melynek megvalósítása mindannyiunk közös érdeke hazafias szempontból, a kegyelet indokából, de még a szép és művészi iránt tartozó kötelességből is.

— **Halálqzás.** Özv. Schwanner Jánosné, született magyarbéli Jankó Eszter szombaton 71 éves korában elhunyt. Temetése ma délután 3 órákor volt a budai-úti gyászházból.

— **A husszék.** A lapok különböző híresztéseket tettek közé a városi husszékra. Egyik azt mondja, hogy már a legközelebbi napokban megnyílik, a másik ép ellenkezőleg a teljes béke fuvalóját fújja, amely szerint a mészárosok máris teljesítik a közönséget óhajat. Mindezekkel szemben konstatáljuk a tény; hogy a Közgtyűlés jegyzőkönyveinek elkészülte után a hatóság ma küldte el a mészárosoknak az ultimátumot. Erre ők három nap alatt felelnek s ha választuk tagadó lesz, csak akkor léphet a hatóság a cselekvés kemény terére s állítja fel a husszékot. Tehát várjunk s lassuk a medvét!

— **Nyugalomba.** Jakab Dániel a bicskői ref. hitközség érdemes tanítója nyugalomba vonul.

— **A beíratások eredménye.** Felső hereskedelmi iskola. Alsó osztály 42. Közép osztály 46. Felső osztály 36. Összesen 124. A mult tanévben beíratkozott 112, tehát jelenleg 12-vel több.

Felsőbb leányiskola. I. oszt. 45. II. oszt. 53. III. oszt. 38. IV. oszt. 23. V. oszt. 10. VI. oszt. 12. Összesen 181. A mult tanévben beíratkozott 202, tehát jelenleg 21-kevesebb.

Ferenc József nőnevelő polgári leányiskola. I. oszt. 59. II. oszt. 46. III. oszt. 50. IV. oszt. 40. Összesen 195. A mult tanévben beíratkozott 183, tehát 12-vel több.

— **Halálos revolverlövés.** Vakmerő gyilkosságról értesülünk a megye északi részén fekvő Pusztavámról. Gyilkos boszu áldozata lett ott egy 22 éves legény, Macher András. Az esetről a következőkben számolunk be: Teczl János pusztavári földmívelőlegény f. hó 4-ének éjszakáján éktelen hangok verték fel álmaiból. Kiszített az utcára, ahol látta, hogy apjának átellenben fekvő házát egy csapat ember állja körül s a község nyugalmát felverve éktelenül ordították:

— Gyere ki vén gazember, most leszámolunk veled.

A felfegyverkezett csapat a Macher család volt, amely család már régóta haragos viszonyban volt Teczlékkal. A haragos viszony újabb és súlyosabb fordulatot vett k Macherék végre a jelzett éjszakán elérkezettnek látták az időt boszujuk kielégítésére.

— A kiabálás hallatára az öreg Teczl ifjabb fiával jelent meg a porondon, ahova nemsokára megérkezett az álmaiból felriasztott Teczl János is. A két csoport összeütközött, izgalmas jelenet fejtett ki a verekezésben, melynek egyik fázisként Macher András egy hatalmas doronggal fejbe ütötte Macher Jánost. Macher eszméletét veszítve a földre bukkott s csak később jött magához. Ekkor előrántva revolvert s lövése kíszen ráfogta a támadó Macherra. A fegyver eldőrdül, a legény oldalán találva földre bukkott. Most a halálatl vívidök. A törvény már rátette kezét a véres eseményre.

— **Elgázolt kislánya.** A kerékpárok megrendszabályozása folyamatban van, mindenkinek számat kell kívánati s e címen bért tartozik utána fizetni. A megszámolás által könnyven számon lehet kérni ezután garázdaságait. Tegnap ismét történt valami a kerékpár rovására. Günsberger Lipót szobafestősegéd (Haltér) a Nádor utcán elgázolta Horváth Gyula csendőrfőrmester 8 éves kis lányát Margitot. A lányka súlyos sebesülést szenvedett. A vizyázatlan kerékpáros ellen az eljárás megindult.

— **Meglopott szolgál.** Katona Sándor a belvárosi iskola szolgálja fejjelentést tett, mert ma délelőtt 8—10 óráig terjedő időben a belvárosi leányiskola udvaráról ismeretlen tettes ellopta 45 korona értékű Dürkopp Diana gyártmányu kerékpárját s megszökött. A rendőrség már nyomon van.

— **Mire jó a katona.** Jankovics István Tolnai-utca 26. sz. alatti lakos, herites tegnap délután 7 óra tájban betért Lakatos András alskókirályos 6 sz. alatti lakóshoz, hogy a hústartozást számon kérje. Lakatos Adrás azonban ahelyett, hogy fizetett volna, a nála beszállásolt Kálmár Menyhért és Budai János 1-ső honvédszáz ezredbeli katonákkal alaposan elverette. A katonák karddal ayba-főbe ütötték Jankovicsot, úgy, hogy súlyosabb sérüléseket szenvedett a fején. Sebeit dr. Mészöly József kötözte be. Lakatos András és a felbújtott katonák ellen megindult az eljárás.

Cimbalomtanfolyam. Ertesitem a n. é. közönséget, hogy tanítványokat cimbalomra elfogadok — lakásomon vagy házon kívül — elméleti és gyakorlati oktatásra, úgy gyermekket és felnőtteket, mint kezdőket és haladókat. — Tisztelettel: **Probsát Emília**, okleveles cimbalomtanárnő, Székesfehérvár, Halász-utca 3. (Saját ház.)

Egy munkásjelölti intézmény haladása. A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyelete Kölber Alajos kocsigyáros elnöklésével tartott legutóbbi havi vál. ülésén megelégedéssel vették tudomásul e közhasznú mánkásjelölti intézményünk örvendentes gyarapodását és erősödését, ami kitűnik abból, hogy a folyó évben belépett 15.000 új taggal a rendes fizető tagok száma a 70.000-et elérte. Az egylet vágyona az idén több mint félmillió koronával emelkedett s jelenleg 3.600.000 korona, melyből 2½ millió korona állami és székesfővárosi értékpapirokban teljesen biztos alapon van elhelyeztetve és gyűmölcsözöttve. Az egylet nagyarányú segélyezésének jellemzésére följeljük, hogy 1903. február óta eddig 373 rokkant és elhagyott munkást és 98 árva részeseit állandó heti segítségben s e címen eddig 300.000 koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egylet iránt érdeklődők forduljanak fölvilágosításért a központi irodához: (Budapest, VIII. József-utca 24.) Az egylet ügynököket nem tart.

Közgyűlés. A helybeli kereskedelmi alkalmazottak folyó hó 8-án d. u. 3 órákor tartják meg közgyűlésüket.

Bolgár-kertészet. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter egyik gondját az is képezi, hogy a bolgár-kertészetet iparkodik meghonosítani. Legújabbban is Pécsset rendeztet be ily bolgár-kertészetet, ha az ottani gazdasági egyesület a megfelelő bérösszeg lefizetése mellett a termelő területet megszerzi. A telep létesítésével néhány földmivelő család keresete lesz biztosítva. A jelentkező családok a termelést szövetkezeti alapon fogják üzni, midőn már a bolgár rendszerű kertészkedésmódszereit elsajátították. A pécsi példán buzdulva, répeket tehenének a földmivelésügyi miniszternél hasonló bolgár-kertészet berendezésére. A közeli főváros a természetnyeknek biztos piacul kínálkozik. Még inkább felvirágoztathatnánk a Duna mellett fekvő falvaink bolgár-kertészetét.

Mr. Charles Lyon, ki tizenegy éven át Prof. dr. Árkövy (fogorvos) asszisztense volt, minden szombaton rendel a „Magyar Király” szállodában.

Katona-dolgok. Van szerencsénk most katona dolgokban! Városunk egyik stációja a katonák útjainak, akik Veszprém felé tartanak a nagygyakoratra. Egy kis élénkséget mindenestre hoznak közénk a vitézek, de megjelenésük sok kellemetlenséggel is szokott járni. Eddig csak meg voltuk a különböző időben, tömegben jövőmenő katonákkal, de mi lesz velünk, ha majd a nagygyakorlat végeztével nagyobb, elszántabb csapatok jönnek közénk, hogy élvezhessék vendégszeretetünket. Azt mondják a jósolgotók, hogy 50000 katona vonul át szorongatott városunkon. Mi lesz akkor? — ezen jó lesz gondolkoznunk.

Piaci árak. Buza 23.20—23—40, rozs 18.20—18.40, árpa 14.20—14.80, zab 16.—16.20, tengeri 16 korona.

Husárak. Marhahus I. rendű 1.60 k., II. rendű 1.44 korona. Sertésszalonna füstölt 1.60 k., friss k. 1.63

Anyakönyvi statisztika.

1908. augusztus hó 21-től szeptember hó 5-ig.

Születés. Született: 21 törvényes fiú, 19 leány, 1 törvénytelen fiú, 1 leány, 1 halvaszületett törvényes fiú 1, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 48.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 5; törvényes fiú, 5 leány, 7 éven fölül 3 férfi, 6 nő. Összesen 27.

Eszertint a születés a halálozást 16-al mulja felül!

Meghaltak. Rát Mátyas r. k. 6 hónapos Olaj-u. 85. — Duráth Károly r. k. 4 éves Öreg-u. 2. — Vörös Lajos r. k. 18 napos, Cserépes-köz 4. Kálóczi Ferenc r. k. földmivelési napoz. 73 éves Maroshegy Zsámbék Pál r. k. 24 éves téglavető munkás Kecskeméti-ut. 8. Popper Viktor r. k. napoz. 49 éves, Szt. Gy. kórház. Gerencsér Pirokka r. k. 14 hónapos, Szőmörce-u. 20. Dudasits Kálmán r. k. fűszerkereskedő-segéd 20 éves Jókai-ut. 14. Ráner Istvánné, Zoltics Mária r. k. 19 éves, Széchenyi-u. 23. Neprazol Mátyas r. k. asztalos segéd 52 éves, Gyümölcs u. 32. — Bickl Jánosné, Havranek Mária r. k. 68 éves, Iskola-u. 16. — Ruff Erzsébet r. k. 22 hónapos, Megyeház-u. 15. — Tarnok Imre r. k. dv. nyug. kalauz 46 éves Rákóczi-u. 29. — özv. Pap Istvánné Pintér Katalin r. k. 85 éves Öreg-u. 45. — özv. Kocsis Józsefné, Langmár Terézia r. k. 65 éves, Olaj-u. 35. — Kummer Ferenc r. k. 11 hónapos Greghegy 807. — Józsa István r. k. kőműves segéd 38 éves Selyem-u. 37. — Simor Józsefné, Fülöp Julianna rev. 53 éves Szt. Gy. kórház. — Mihályi Rozália r. k. 4 éves, Rác-u. 3. Hogedus Mária ref. 27 éves Megyeház-u. — Tauerer József r. k. kereskedő s. 19 éves Szent. Gy. kórház. — Máté Ferencné, Tóth Gizella r. k. 38 éves Janesár-u. 10. — özv. Herin Terézia izr. 36 éves Kigyó-u. 10. — Kovács Julianna r. k. 4 éves, Pestispincék 32. — Martonkovich Károly r. k. 3 éves, Lovóde-u. 14. — Kocsis Anna r. k. 7 hónapos Csorda-u. 13. — Pothornig Alajosné, Arany Julianna r. k. 30 éves Horog-u. 4.

Székesfehérvár sz. kir. város árvaszékétől.

3392/ár. 908. sz.

Arverési hirdetmény.

Kiskoru Mikó József, Ferencz és István sz-fehérvári lakosok közös tulajdonát képező, a sz-fehérvári lakosok közös tulajdonát képező, a sz-fehérvári 3352 számú telekkönyvi betétben A. I. 1. 2. sor 3153|1 és 3153|2 hrsz, alatt felvett lakház, udvar és kertnek 8000 kor. kikiáltási árban; — valamint az ugyanazon telekkönyvi betétben. A + i sor 3152|13 d. hrsz. lakóháznak 20000 kor. kikiáltási árban bíróságon kívüli önkéntes árverésen leendő eladását az 1877. évi XX. t.-c. 268. §-a alapján a 3392/ár. 908 sz. véghatározatával elfrendeli.

Az árverés megtartására határidőül 1908. évi szeptember hó 19 napjának d. e. 9 óráját az árvaszék hivatalos helyiségében (Szögyény Marich u. 1.) kitűzi.

Árverezni szándékoznak az ingatlanok becs-illetve kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban az árverés megkezdése előtt árvaszéki ülnök kezeihez felzetni, avagy az árverés megkezdése előtt igazolni, hogy a bánatpénzt a gyamietéptépzárba befizette.

Vevo köteles a vételárt három egyenlő részletben és pedig az elsőt az árveréstől számított 2 hónap, a másodikat 4 hónap, a harmadikat, melybe a bánatpénz kamat nélkül beszámítandó, 6 hónap alatt mindegyik részlet után az árverés napjától 6%-os kamatokkal együtt Sz-fehérvár szab. kir. város gyampéztárába befizetni.

Az ezen árverési hirdetmény kibocsáj.

tásával egyidejűleg megállapított „Arverési feltételek” a hivatalos órák alatt az árvaszéki kiadónál (Városház 1 em.) tekinthetők be. Sz-fehérvár szab. kir. város árvaszékének 1908. évi szeptember hó 4-én tartott üléséből.

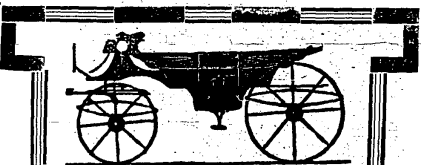
Dr. Saára Gyula
ár. elnök.



Műtrágya

a legjobb és legjutányosabb árban kapható: a helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet fő és fiók-üzletében.

Főüzlet: Szögyény-utca 1.
Fióküzlet: Zámoly-utca 33.



HIRTILING PAL

KOCSIGYÁRTÓ,

Üzlet: Tolnai-utca 16. Székesfehérvár. Raktár: Simor-utca 35.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom dusan berendezett kész kocsit raktáromat. Továbbá ajánlom ujonnan berendezett bogárnér üzletemet, készletbe tartok mindenemű hintó és hajtó kocsit, korhákát, kereküket és hozzá tartozó összes fa részeket a leggyorsabban és jutányos árban szállítok.

Kovács, bogárnér és kocsifényező
tanulók felvételnek.

Mielőtt
szemből, falból, v. építési
KÖLCSÖN
iránt érdeklőnek,
kérem díjtalanul megtekinteni.
HELLE L. EGYED
BUDAPEST,
IX. Lónyay-utca 7.
Telefon: 46—31.

SCHMÖLTZ LASZLÓ

CIM, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ
SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

== Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. ==
Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott,